

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

АДМІНІСТРАТИВНА КОЛЕГІЯ ХАРКІВСЬКОГО ОБЛАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ РЕКОМЕНДАЦІЇ

07.09.2017 № 73-рк/к

м. Харків

АКЦІОНЕРНІЙ КОМПАНІЇ
«ХАРКІВОБЛЕНЕРГО»
61037, м. Харків,
вул. Плеханівська, 149

Про припинення дій,
які містять ознаки порушення
законодавства про захист
економічної конкуренції

В ході здійснення планової перевірки дотримання законодавства про захист економічної конкуренції АКЦІОНЕРНОЮ КОМПАНІЄЮ «ХАРКІВОБЛЕНЕРГО» (надалі – АК «Харківобленерго»), у зв'язку з дослідженням ринків послуг з приєднання електроустановок до електричних мереж Харківським обласним територіальним відділенням Антимонопольного комітету України (надалі – Відділення) встановлено наступне.

АК «Харківобленерго» зареєстрована виконавчим комітетом Харківської міської ради 22.03.2000 за № 1 480 120 0000 000465, є юридичною особою, має самостійний баланс і розрахунковий рахунок. Місцезнаходження: 61037, м. Харків, вул. Плеханівська, буд. 149, ідентифікаційний код - 00131954.

Статут АК «Харківобленерго» в новій редакції зареєстрований виконавчим комітетом Харківської міської ради 12.03.2009 (надалі – Статут).

Відповідно до Статуту предметом діяльності АК «Харківобленерго» є:

- передача, постачання і розподіл електричної енергії;
- надання інших платних послуг фізичним і юридичним особам.

Відповідно до інформації з офіційного сайту Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань Міністерства юстиції України «<https://usr.minjust.gov.ua/ua/freesearch>» (надалі – Веб-сайт), технічним адміністратором якого є ДЕРЖАВНЕ ПІДПРИЄМСТВО «ІНФОРМАЦІЙНО-РЕСУРСНИЙ ЦЕНТР» (ідентифікаційний код – 33499803,

місцезнаходження: вул. Мельникова, буд. 81-А, м. Київ, 04050), видами діяльності АК «Харківобленерго» є, зокрема, розподілення електроенергії (код КВЕД 35.13), торгівля електроенергією (код КВЕД 35.14), ремонт і технічне обслуговування електричного устаткування (код КВЕД 33.14).

АК «Харківобленерго» здійснює діяльність з передачі електричної енергії місцевими (локальними) електромережами на підставі ліцензії від 19.09.1996 серії АВ № 399829, виданої Національною комісією регулювання електроенергетики України (надалі – НКРЕ).

Крім того, АК «Харківобленерго» має ліцензію на постачання електричної енергії за регульованим тарифом від 19.09.1996 серії АВ № 399830, видану НКРЕ.

У розумінні абзацу дванадцятого статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» АК «Харківобленерго» є суб'єктом господарювання.

Відповідно до Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 05.03.2002 № 49-р, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 01.04.2002 № 317/6605 (надалі – Методика), встановлено наступне.

Об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є:

- послуги з приєднання електроустановок до електричних мереж АК «Харківобленерго» (надалі – Послуги);
- АК «Харківобленерго» (електропередавальна організація) – надавач Послуг.

Споживачами Послуг (в тому числі потенційними) є фізичні та юридичні особи, об'єкти яких ще не приєднані до електричних мереж чи яким необхідно змінити технічні параметри споживання електричної енергії.

Відповідно до пункту 1 Правил користування електричною енергією, затвердженими Постановою НКРЕ від 31.07.1996 № 28, зареєстрованими в Міністерстві юстиції України 02.08.1996 за № 417/1442 (зі змінами) (надалі – Правила користування електричною енергією), електропередавальна організація - суб'єкт господарювання, який отримав ліцензію на право здійснення підприємницької діяльності з передачі електричної енергії магістральними та міждержавними електричними мережами або місцевими (локальними) електричними мережами, а також суб'єкт господарювання, який отримав ліцензію на право здійснення підприємницької діяльності з передачі електричної енергії місцевими (локальними) електромережами та ліцензію на право здійснення підприємницької діяльності з постачання електричної енергії за регульованим тарифом, що здійснює свою діяльність на закріпленій території.

Отже, АК «Харківобленерго», яка має відповідні ліцензії, є електропередавальною організацією.

Взаємовідносини між замовниками Послуг та електропередавальними організаціями врегульовані, зокрема, Законом України «Про електроенергетику», Правилами приєднання електроустановок до електричних мереж, затвердженими постановою НКРЕ від 17.01.2013 № 32 (у редакції, яка діяла до внесення змін постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (надалі – НКРЕКП) від 30.03.2017 № 441) (надалі – Правила приєднання).

Абзацом сорок восьмим статті 1 Закону України «Про електроенергетику» та абзацом тринадцятим пункту 1.2. Правил приєднання передбачено, що приєднання електроустановки – надання електропередавальною організацією послуги замовнику із створення технічної можливості для передачі (прийняття) в місце приєднання електроустановки замовника відповідної потужності до електричних мереж електропередавальної організації (у тому числі новозбудованих) електричної енергії необхідного обсягу з дотриманням показників її якості та надійності.

Статтею 25 Закону України «Про електроенергетику» передбачено, що споживачі електричної енергії мають право на приєднання та підключення до електричної мережі за умови виконання правил приєднання електроустановок до електричних мереж.

Відповідно до абзацу шостого пункту 1.2. Правил приєднання замовник – фізична або юридична особа, яка письмово або іншим способом, визначеним цими Правилами, повідомила електропередавальній організації про намір приєднати до електричних мереж новозбудовані електроустановки або змінити технічні параметри діючих електроустановок внаслідок реконструкції чи технічного переоснащення.

У розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» послуги з приєднання електроустановок до електричних мереж АК «Харківобленерго» є товаром.

Послуги з приєднання електроустановок до електричних мереж АК «Харківобленерго» не мають товарів-замінників, оскільки споживачі цієї послуги не можуть обрати інші послуги на заміну.

Таким чином, товарними межами ринку визначено Послуги.

Територіальними межами ринку послуг з приєднання електроустановок до електричних мереж з урахуванням вимог Методики є територія Харківської області, на якій розташовані належні АК «Харківобленерго» електричні мережі.

В зазначених територіальних межах послуги з приєднання електроустановок до електричних мереж АК «Харківобленерго» надавало лише АК «Харківобленерго», тобто в зазначених межах воно не мало жодного конкурента.

Враховуючи наведене, відповідно до частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» АК «Харківобленерго» має ознаки

монопольного (домінуючого) становища на ринку послуг з приєднання електроустановок до електричних мереж на території Харківської області, на якій розташовані належні АК «Харківобленерго» електричні мережі.

В АК «Харківобленерго» реєстрація заяв на приєднання електроустановок до електричних мереж здійснюється в електронному вигляді відповідно до:

- Інструкції з діловодства по АК «Харківобленерго» (для юридичних осіб), затвердженої наказом АК «Харківобленерго» від 10.07.2014 № 555;

- Інструкції з діловодства за зверненнями громадян в АК «Харківобленерго» (для фізичних осіб), затвердженої наказом АК «Харківобленерго» від 21.02.2008 № 102.

Для автоматизованої реєстрації усіх категорій документів використовуються комп'ютерні програми та формується банк реєстраційних даних.

Бланк заяв на приєднання розміщені у вільному доступі у куточку споживача в приміщенні інформаційно – консультативного відділу управління інформаційної політики та роботи зі споживачами (надалі – ІКВ УІПРС).

Окрім цього, бланки заяв надаються під час прийому документів в «Єдиному вікні» ІКВ УІПРС та розміщені на корпоративному сайті АК «Харківобленерго» <http://oblenergo.kharkov.ua/>.

Відповідно до пункту 2.1.2. Правил приєднання електропередавальна організація безоплатно протягом 5 робочих днів від дня подання заяви надає замовнику підписаний договір про приєднання, з визначенням у ньому розміру плати за приєднання, невід'ємною частиною якого є технічні умови стандартного приєднання до електричних мереж електроустановок.

Згідно з пунктом 3.1.2. Правил приєднання приєднання, яке не є стандартним, передбачає безоплатну підготовку та видачу електропередавальною організацією проекту договору про приєднання та підписаних технічних умов, які є невід'ємною частиною договору про приєднання (не пізніше 15 робочих днів від дня подання заяви замовника про приєднання електроустановки та 30 робочих днів у разі необхідності їх узгодження з власником магістральних/міждержавних електричних мереж).

За поясненнями АК «Харківобленерго» інформування замовників послуг про готовність договору про приєднання до електричних мереж здійснюється працівниками ІКВ УІПРС смс-повідомленнями в день передачі їм договорів.

При цьому, отримати договір про приєднання та технічні умови замовник послуг може в «Єдиному вікні» ІКВ УІПРС.

Отже, з огляду на вимоги Правил приєднання на АК «Харківобленерго» покладено обов'язок щодо надання (видачі) договору про приєднання разом з технічними умовами.

Втім, АК «Харківобленерго» зобов'язує споживачів отримати цей договір в «Єдиному вікні» після отримання смс-повідомлення.

Таким чином, обмежується право споживача на обрання способу отримання договору.

Отримання договору в «Єдиному вікні» вимагає від споживача значних витрат часу, пов'язаних з чергою. Так, споживач має подолати що найменше 4 черги для здачі та отримання документів, необхідних для приєднання його електроустановок до електричних мереж (подати заяву, отримати технічне обґрунтування щодо визначення точки забезпечення потужності, отримання договору з технічними умовами, повернення підписаного договору).

При цьому, навантаження на «Єдине вікно» буде складати в середньому 27 осіб на день (2 095 заявників x 4 черги/ (251 робочих днів 2016 року +62 дні 1 кварталу 2017 року)).

Оскільки АК «Харківобленерго» не дає можливості вибору замовникам послуг з приєднання способу отримання договору про приєднання та технічних умов, замовники змушені погоджуватися на встановлені АК «Харківобленерго» умови.

Слід зазначити, що чинним законодавством не обмежено спосіб отримання договору про приєднання та технічних умов замовником послуг з приєднання електроустановок до електричних мереж виключно у «Єдиному вікні».

Отже, вимоги АК «Харківобленерго» щодо отримання споживачами договору з технічними умовами в «Єдиному вікні» порушують інтереси споживачів, які таким чином позбавлені вибору щодо способу такого отримання.

Оскільки у споживачів Послуг, відсутня альтернатива щодо отримання зазначених послуг у інших суб'єктів господарювання, такі дії АК «Харківобленерго» ущемлюють їх інтереси.

Дії АК «Харківобленерго» щодо висування вимог до замовників отримувати договори на приєднання електроустановок до електричних мереж та технічні умови у «Єдиному вікні» були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку послуг з приєднання електроустановок до електричних мереж АК «Харківобленерго».

Висування вимог до замовників отримувати договори на приєднання електроустановок до електричних мереж та технічні умови у «Єдиному вікні» стало можливим через відсутність ефективного функціонування ринкового механізму із значною конкуренцією на ринку Послуг.

В той час, коли АК «Харківобленерго» є єдиним торговельним партнером, стосунків з яким неможливо уникнути, її експлуатуюча поведінка завдає шкоду інтересам споживачів, слабка позиція яких використовується на власну користь через відсутність альтернативних джерел отримання Послуг.

Враховуючи наведене, дії АК «Харківобленерго», які полягають у вимогах до замовників отримувати договори на приєднання електроустановок до електричних мереж та технічні умови у «Єдиному вікні», містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 1 частини другої статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист

економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з приєднання електроустановок до електричних мереж шляхом встановлення таких умов придбання товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку.

Враховуючи викладене, керуючись статтею 46 Закону України "Про захист економічної конкуренції", адміністративна колегія Харківського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України надає АК «Харківобленерго» (ідентифікаційний код – 00131954) такі

РЕКОМЕНДАЦІЇ:

Припинити дії, які полягають у вимогах до замовників отримувати договори на приєднання електроустановок до електричних мереж та технічні умови у «Єдиному вікні», та містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 1 частини другої статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з приєднання електроустановок до електричних мереж шляхом встановлення таких умов придбання товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку.

Про виконання рекомендацій шляхом прийняття розпорядчого документу, яким передбачити можливість обрання замовником способу отримання договору на приєднання електроустановок до електричних мереж, повідомити Відділення у **1-місячний строк** з дня отримання рекомендацій із наданням копій підтверджуючих документів.

Звертаємо увагу, що згідно з частиною другою статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» рекомендації органів Антимонопольного комітету України підлягають обов'язковому розгляду органами чи особами, яким вони надані.

Крім того, відповідно до частини третьої статті 46 вищезазначеного Закону, за умови виконання положень рекомендацій у разі, якщо порушення не призвело до суттєвого обмеження чи спотворення конкуренції, не завдало значних збитків окремим особам чи суспільству та вжито відповідних заходів для усунення наслідків порушення, провадження у справі про порушення законодавства про захист економічної конкуренції не розпочинається.

Голова колегії

Гейда І.О.